

ПРЕДРАГ ПАВЛИЋЕВИЋ*
Академија за националну безбедност
Београд

УДК 316.61(4):323.28(28)
Оригиналан научни рад
Примљен: 01.07.2018
Одобен: 20.07.2018
Страна: 193-213

ОДНОС ЕВРОПСКОГ ИДЕНТИТЕТА И ИСЛАМА: ЈУТЈУБ САДРЖАЈИ КАО МОДУС АНАЛИЗЕ

Сажетак: У светлу актуелних миграција у Европу у којима је огроман део имиграционе популације исламске вере – на поставци да може допринети истраживању односа европског идентитета и ислама – анализиран је један број видео садржаја са портала YouTube. Односно, анализирани су садржаји са поменутог сајта у којима је кључна реч ислам, видео-записи чији је наслов а потом садржај препознат као такав да може да одговори на истраживачко питање: До којих сазнања везаних за ислам може доћи заинтересовани гледалац портала YouTube, на који су начин садржаји уобличени, која је функција и циљ садржаја, и какав утицај они могу имати на гледаоца. Стога се у раду под заинтересованим гледаоцем (из Европе) подразумева особа који не поседује систематична, научна или стручна знања о исламу, као и особа која може припадати ма којој конфесији. С тим у вези, аутор је усмерио своју анализу на регистровање политичких и безбедносних аспеката који обухватају видео садржаји, није улазио у разматрања доктринарних поставки ислама. Сам карактер медија са којег су селектиране јединице за истраживање отвора могућност примедби о методолошким алатима и критеријуму узорка примењеном у раду, чију заснованост аутор не спори – али ауторов прилог може бити схваћен као предлог, иницијатива за евентуални пилот пројекат, који може бити везан и за Србију. Анализа је створила основ за извођење (свакако ограничених) закључака о карактеристикама исламског дискурса и дискурса о исламу, факторима радикализације и исламофобије, као и о кочницама културне интеграције имиграционе популације у Европи, претпоставкама о исходу додире супротстављених традиција и вредности.

Кључне речи: ислам, идентитет, тероризам, анализа садржаја, анализа дискурса

Предмет, циљ и метод рада

У контексту актуелних миграционих токова у Европи с почетка 21. века, имајући у виду да имиграциону популацију углавном чине следбеници исламске вере – у циљу стварања основа за извођење (свакако ограничених) зак-

---

* predrag_pavlicevic@yahoo.com

ључака о карактеристикама исламског дискурса и дискурса о исламу, факторима радикализације и исламофобије, кочницама културне интеграције имиграционе популације у Европи, као и факторима исхода додира удаљених култура – анализиран је један број видео садржаја са портала *YouTube*. Анализа је усмерена на регистровање политичких и безбедносних аспеката садржаја портала, ван разматрања доктринарних поставки ислама. Акцент је стављен на детектовање елемената који одређују перспективе изградње односа. Анализирани су садржаји у којима је кључна реч ислам, видео-записи чији је наслов и потом садржај препознат као такав да може да одговори на истраживачко питање: До којих знања везаних за ислам може доћи заинтересовани гледалац портала *YouTube*, на који су начин садржаји уобличени, која је функција и циљ садржаја, и какав утицај они могу имати на гледаоца. У раду се под заинтересованим гледаоцем (из Европе) подразумева особа који не поседује систематична, научна или стручна знања о исламу, као и особа која може припадати ма којој конфесији.

Педерсен (Pedersen, 2011: 672) упућује да анализа дискурса истражује, у изјавама или текстовима, правилност везану за објекте о којима се говори, субјекте означене као актери и узрочне односе за које се тврди да постоје између објеката (*explanans*) и субјеката (*explanandum*), као и очекивани исход покушаја субјеката да утичу на објекте, циљеве њихових акција и временску димензију ових односа. Пошто дискурзи обухватају основне услове да се изјаве тумаче као смислене анализа дискурса проучава рационалност, и како се она изражава у одређеном историјском контексту.

Мултидисциплинарност би била захтев комплексније анализе, али претежна истраживачка перспектива и циљ рада (анализа политичких и безбедносних аспеката видео садржаја) води ка закључку да инструменти анализе *политичког* дискурса могу бити продуктивни – као они изложени у Вуковић (Vuković, 2014)¹. Поједине анализе медијских пропагандно-политичких садржаја са подручја Европе могу подсетити на елементе анализе дискурса (Крајина, 2011). Лакић (Lakić, 2009: 91-108) пише о моделима анализе дискурса новинских чланака – као и нивоима и категоријама, структури, димензијама, моделима и инструментима анализе писаног дискурса (Lakić, 2014) – чији поје-

---

¹ Издвајамо, Вуковић, 2014: 227:

„Holi identifikuje dva tipa političke implikature (Holly, 1989). Prvi slikovito naziva *tehnikom šlepovanja* (engl. *running-board technique*). Naime, političar u okviru neke zvanične teme „prošlepa“ i skrivenu propagandu koja naizgled samo ima veze s temom, ali je u stvari usmjerena u potpuno drugom pravcu. Što se suptilnije isporuči implikatura, to su efekti veći. Primalac ima manje racionalne kontrole nad porukom, a pošiljalac poruke može da ograniči odgovornost za rečeno, tako što uvijek može da se pozove na zvaničnu verziju poruke (Holly, 1989: 124-5). Kod *tehnikе fantomskog značenja* (engl. *phantom-meaning*), implikatura je na nivou čitavog teksta. Spoljnje, tj. osnovno značenje uopšte nije ni namjeravano i čak je besmisleno bez skrivene verzije (Holly, 1989: 127). Primjer takvog teksta je govor bivšeg američkog predsjednika Buša koji je održao pred studentima u Kini 2002. Govor je analizirao Pu (Pu, 2007), koji dolazi do zaključka da spoljnje značenje teksta, upoznavanje kineskih studenata s američkim načinom života, uopšte nije njegovo pravo značenje. Cilj teksta zapravo je upućivanje poruke da Kina ne dijeli iste vrijednosti sa Sjedinjenim Državama po pitanju vjere i slobode, tj. kritika kineske vlade...“.

дини елементи могу бити од значаја за неке селектиране анализирне изворе². Издавајмо и констатације Водака (Wodak, 2015:12):

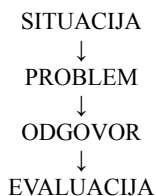
„Постоји неколико стратегија које заслужују посебну пажњу када се анализира одређени дискурс и повезани текстови у вези са дискурзивном конструкцијом и представљањем ‘нас’ и ‘њих’. Хеуристички, може се усмерити на пет питања:

1. Како су особе, објекти, феномени / догађаји, процеси и акције именоване и језички одређене?
2. Које карактеристике, квалитети и особености се приписују друштвеним актерима, објектима, феноменима / догађајима и процесима?
3. Који аргументи се користе у предметном дискурсу?
4. Из које перспективе су ова именовања, приписивања и аргументи изражени?
5. Да ли су односни искази јасно артикулисани? Да ли су интензивирани или ублажени?“

Имајући изложено у виду аутор се, при анализи видео-записа, ослонио на поставке и методолошке инструменте анализе садржаја (према: Милосављевић, Радосављевић, 2003: 534-553; Termiz, Milosavljević, 2008) и анализе дискурса, односно, водио се следећим основним досезима поменутих метода: „Анализа садржаја: шта је у тексту речено, како је речено и колико често је то речено • Анализа дискурса: ко шта каже, о чему, коме, у ком облику“ (види ближе Rugg, Petre, 2007: 152-161). При чему је аутор свестан да „наше анализе нису неутралне, да и оне конструишу или представљају извесна веровања, успостављају ‘одређени ред’, како оним што прећуткујемо и изостављамо у анализи, тако и оним на шта стављамо акценат“ (Ђерић, 2015: 447)³.

² Лакић, 2014: 57, 66:

„Mekarti (McCarthy, 1994: 1) kaže da se „analiza diskursa bavi proučavanjem odnosa između jezika i konteksta u kome se on koristi“... *kontekst* implicira ulogu koju *jezik u upotrebi* igra u *komunikaciji* koja je *dio društvene prakse*. Sve ove karaktersitike mogu se primijeniti i na govorni i na pisani diskurs... diskursni model koji izgleda ovako:

... јасан је реторички образац који се може примјенити на дуже текстове. У оквиру овог модела може доћи до варијација, али се може очекивати да „svi elementi budu prisutni u dobro oformljenom tekstu“ (McCarthy, 1991: 31)“.

³ Ђерић (2015: 444-446): „Основна питања дискурса – зашто нам се и како нам се ствари показују на одређени начин, као да такве јесу – упућују да његова анализа тежи одгонетању језичких (мисаоних, социјалних...) разлога због којих нам је друштвени свет постао ‘нормалан’... популарно прибежиште различито усмерених истраживача ... усмерено је углавном на анализу конструисања различитости и одређења границе између “Нас” и “Других”... на праксе дискриминације и ‘архаичне матрице’... У критичкој анализи дискурса негујемо привилеговане појмове, попут топоа, дискурсних пракси, поља моћи, демистификације идеологија, конструката, нарација, перформатива, чиновна, исказ... парадигма инсистира на мултидисциплинарности и мулти-методолошким приступима... Предмети критичке анализе дискурса углавном су наративи моћи

Анализом су обухваћене **42 јединице**, а сви видео-записи наведени су у фуснотама.⁴

Налази истраживања

Налази истраживања су сублимирани у 7 кластера, по следећем основу: у првом реду по најширим оквирима садржаја, односно претежности тематских оквира – при чему је овај критеријум формулисања био лимитиран фреквентношћу појединих топоса у дискурсу, потом у односу на циљ/сврху (усмереност је једна од димензија) материјала, носиоцу поруке и форми извора. Садржаји појединих кластера се стога делом преклапају, али је њихово формулисање било нужно ради прегледности налаза, извођења дистинкција по критеријуму ефеката извора (по циљну групу), и стварања основа за прецизније типологизације.

Исламски проповедници и теоретичари на *YouTube*

Šejh Abdul-Hamid Kišk⁵ шаље поруку да је ислам непобедив јер му је господар Алах (а „нема бога осим Алаха“ и „нема даваоца осим Алаха“, стога „не храни Америка, нити Француска, нити Енглеска“⁶). Други говорник, у једном краћем видео запису, отворено тврди: „Уммет ће се вратити, уммет исла-

---

(доминације и дискриминације), идеологија, контроле, идентитета... уопште, дискурси разликовања... борбе између супарничких репрезентација догађаја, појава или (одређене) стварности најбоље показати размере манипулативне снаге дискурса“.

⁴ Број потенцијалних извора за анализу са портала *YouTube* је, разумљиво, огроман. Стога, не само довољност, већ и репрезентативност узорка може бити упитна, посебно због чињенице да су селектирани искључиво они видео записи који су из домена, тј. које је генерисао google.rs. Поменути лимитираност се настојала превладати тиме што је највећи број селектираних извора на енглеском језику – те би се они појавили (мада, са непознатом фреквентношћу) и да је коришћен други домен – који могу бити доступни и интересантни знатно шиροј, глобалној публици. Такође, извори су селектирани у релативно дугом периоду (од 28.03. до 06.05.2018. године). Приликом анализе, уколико је постојао, коришћен је (српски, бошњачки или хрватски) превод, углавном је ради аутентичности он и цитиран – али је превод мењан када су уочене непрецизности које би могле бити од значаја за правилно разумевање и интерпретацију значења садржаја. Укупно је анализирано 42 извора врло разноврсног карактера – што је оцењено довољним да се донесу закључци о могућем њиховом утицају на заинтересованог гледаоца. Детаљније анализе изнете су за карактеристичне или илустративне изворе, док је на поједине анализирани видео записе само указано – јер су били основ за извођење општијих закључака о формама, темама, усмерености и циљевима материјала са портала.

⁵ Šejh Abdul-Hamid Kišk Poruka Americi,

<https://www.youtube.com/watch?v=txICD-4fVrE>, 13.04.2018.

⁶ О Алаху као даваоцу (добара) види такође: Poruka Stvoritelja Njegovom stvorenju, <https://www.youtube.com/watch?v=lkwFkx1XM4E>, 13.04.2018. Иначе, анализом садржаја наведеног материјала (проповеди) уочавамо алузију на хришћански концепт бога: „Човече, створио сам небеса и земљу, и то ме није уморило“. Уочавамо и да је цео говор праћен гестакулацијом у функцији подсећања на механизме награде и казне: Кажем Вам, а ви размислите да ли ћете заслужити неизбежну бољу казну уколико прекршите догму.

ма, упркос нашој тренутној кризи, и упркос охолости Запада. Западу је суђено да буде уништен. Баш као што је Алах уништио Византијско и Персијско царство. Он ће уништити и Запад са рукама муслимана... Ове државе ће прећи на ислам... освојити ћемо Италију и онда ћемо кренути на остатак Европе... И Северну и Јужну Америку⁷. Док Мухамад Муса Ал-Шариф (Muhammad Musa Al-Sharif) 2011. године већ „доказује“ нужност глобалне исламске владавине. Ал-Шариф истиче да долазе „велике ствари“: „... велики Ислам ће доћи још снажнији, јер свету је потребно вођство... Само је ислам остао да води свет. Посланик мир на њега нам је јасно рекао о овоме у многим хадисима. Исламска владавина долази, желели то људи или не желели. Због тога ми морамо постати војници ове надлазеће владавине“. Сама форма тврдње не забрињава – логичка грешка *non sequitur* – за разлику од садржаја, захтева који следи: „морамо постати војници“. Аргумент је да је ислам „најбоља могућа владавина за човечанство“ – док су све владавине после 16. века (тј. пропасти исламске државе) опсесивне, тиранске, деспотске. Претходни аргумент је основ за узнемиравајућу поруку упућену другим идентитетима: да „једино“ (!) „што улема захтева... је да Ислам поново завлада светом“⁸.

У кратком видео запису Шејх Мухамед Хасан (Šejh Muhammed Hassan)⁹ проповеда: „О ви који се не можете покоравати Алаху! Ви сте они који су оковани својим гресима!“ Ширење верске догме (слушаоци су очигледно исламски верници) и када је уз кршење принципа доказивања (*questio multiplex, non sequitur*) не треба никоме сметати – *уколико прихватимо да је предуслов моралности прихватање ислама* (Holly, 1989, би у овом дискурсу препознао *running-board technique*). Међутим, у другом запису¹⁰ слушамо оштре нападе Шејх Мухамед Хасана на САД, Русију, „грчки менталитет“ („који подржава проституцију и борбе са биковима“ ?!), „индијски менталитет“, као и на „Жидове, та одвратна, достојна презира створења“ (!). Аргументација је разнолика, али су носећи аргументи: 1. „Погледајте какви су у погледу вере и вредности. Обожавају Исуса сина Маријиног уместо Алаха“ (*fallatio accidetis, petitio principii*); 2. „Онај од вас који чини тако стићи ће на овоме свету понижење, а на Судњем дану биће стављен на муке најтеже (Куран 2:85)“ (*argumentum ad baculum*).

Цинизан исказан у појединим (мора се рећи, некад интересантним и осмишљеним) анализама (које често упућују на парадоксе) хришћанских догми – као и иронија исказана у називима самих видео записа, као у називу говора Халида Јасина (Khalid Yasin)¹¹ – прелази меру доброг укуса.

На *YouTube* постављена су два видео записа у којима је говор Халида Јасина, наводно о односу ислама и тероризма. Јасин одмах истиче да можемо да

⁷ Islam će osvojiti Italiju, Europu, Ameriku i šire..., https://www.youtube.com/watch?v=tTM_0Wf4gx0, 13.04.2018.

⁸ Dolazi vrijeme Islamske vladavine, <https://www.youtube.com/watch?v=1GvshSbTcPw>, 13.04.2018.

⁹ Okovan grijesima - Šejh Muhammed Hassan, <https://www.youtube.com/watch?v=CJwizKYBsx4>, 13.04.2018.

¹⁰ Amerika, Izrael (židovi), Indija, Grčka - Šejh Muhammed Hassan, <https://www.youtube.com/watch?v=4mys5VayDeM>, 13.04.2018.

¹¹ Види: Nauči kršćanstvo za 5 minuta, <https://www.youtube.com/watch?v=7p9dd0t-V8s>, 02.05.2018.

„уздигнемо Божју реч... да прогласимо Ислам као систем“ јер „Ислам је најбољи пут“ и „једини систем који је Бог одабрао за људе“¹². Потом *на цитираним основама* дефинише проблем, и даље развија (у основи као непоречиву догматску исламску идентитетску антитезу западној цивилизацији) аргументацију за постизање циља свог говора¹³. Закључује: „Не морамо да расправљамо о теми попут: ’Ислам против тероризма’, јер ислам не подржава ништа друго до самог себе. Ислам је потпуна преданост Богу према правилима монотеизма и повиновање његовим прописима“¹⁴. Јасин прихвата (Вебстерову, Вагнерову, Оксфордску) дефиницију тероризма за коју подвлачи да је настала на Западу пре 200 година („Тероризам је чин намерног спровођења систематских напада и претњи над индивидуама и местима са људском популацијом, са намером ширења страха и трауме“¹⁵), и затим дефиницију константно ставља у историјски контекст усмеравајући свој говор тако да покаже (приметимо, и конкретним показатељима) да су терористи *управо* државе западне цивилизације. Започиње са конквискадорима (који су, наглашава, убили 56 милиона људи), затим следи опсцена опаска: „Споменимо Кристофера Колумба, заступника шпанског краља Фердинанда и његове француске проститутке, краљице Изабеле“ (уз дискретну, индиректну назнаку да су муслимани већ знали за постојање и географски положај Америке!). Јасин потом ставља нагласак на уништени понос Аборицинаца и доноси врло интересантне закључке, у којима само „непристрасан“ слушалац може уочити неконзистентност и манипулативност: „... упитаћете се: ’Да ли заиста заслужујем да будем овде, на земљи ових људи?’“. Најмање што ми муслимани у овој земљи треба да урадимо јесте да одемо Аборицинима и да им понудимо Ислам. Једино их ислам може извући из трауме у коју су увучени“¹⁶. **Главна теза ипак остаје: тероризам је „главни**

¹² Khalid Yasin - Islam i terorizam (1.dio - srpski), <https://www.youtube.com/watch?v=4F6y47DafwM>, 03.05.2018., 1 мин. 45. сек. до 3 мин. 08. сек. видео записа (говора).

¹³ Наиме, Халид Јасин, *Ibidem*, каже да су: „... муслимани који живимо у западној култури... најбогатији... најобразованији... најслободнији муслимани, али нажалост – ми смо најслабији, најстрашљивији... Због тога што је стање муслимана и Ислама трагично... Цамије су у рукама тирана... Одабрани од стране неверника, у затворе су бацали, мучили и убијали више муслимана у задњих 100 година него све неверничке земље заједно“ (3 мин. 10. сек. до 5 мин. 33 сек. записа). Јасин примећује да, и поред оваквог стања, муслимани на Западу не чине ништа – *што је, наглашава, тема његовог говора* – и децидирано каже да муслиманска вера није вера терориста (да ислам не дозвољава самоубиство), фундаменталиста и екстремиста. Са друге стране, да западни медији шире поруку: „Ислам и муслимани су прљави, зли, подмукли... Желе да вас убију! Желе да доминирају светом... Морамо некако да их контролишемо“. Наставља: „Ћутња је пристанак... муслимани који не кажу ништа све прихватају. Својим ћутањем су постали део система... не значи да имамо право да се понашамо као криминалци... немамо право да бацамо бомбе... Али, морамо да користимо своја индивидуална права... да кажемо: ’Не! Ми не подржавамо ту политику! Не, то што говорите је лаж! Не! Ислам је систем којег је Бог успоставио, Кур’ан верификовао, Посланик, мир над њим, га практиковао и Ислам је бољи пут! Муслимани су светиња једни другима. Њихова крв је света.’...“ (10 мин. 3. сек. записа на даље).

¹⁴ *Ibidem*, 13. мин. 08. до 13. мин. 43. сек. видео записа.

¹⁵ *Ibidem*, 16. мин. 40. сек. видео записа на даље.

¹⁶ Пропраћено нескривеном надменошћу: „Ја верујем да је Бог праведан и да је Ислам вера правде и да смо овде доведени да би били оличење правде! ... Подсећам вас да су неки муслимани трговци отишли у Индонезију. Индонежани су тада обожавали кипове. Били су настрани, заос-

начин дестабилизације и окупације других нација у задњих 200 година“. Јасин истиче да је по том основу **убијено 487 милиона људи (!)** – а да то ни **УН нису означиле тероризмом**, као и да **„за тај злочин се, заправо, већ плаћа у Западном свету“** – јер, иако је тако развијен, у њему „сваког часа 106 деце буде убијено абортусом ... сваког дана 350 деце буде отето на улици и приморани су на деčју проституцију ... сваког дана на Западу 357 људи себи пуца у главу, отрује се таблетама или пререже вене ... ово је довољно да разумете да је Бог праведан“¹⁷. И опет је, закључујемо, решење проблема једноставно: „Бог их тера да плаћају, али им, ипак, нуди алтернативу. Дао им је муслимане... Дао им је избор. Ако се Западни свет покаје и прихвати Ислам, стање може да им се промени... Ислам би решио проблеме које имају“¹⁸. Јасин се најзад директније осврће на терористе самоубице, објашњавајући њихов чин фрустрацијом, и наизглед вешто скрива поруку: **ако нису самоубице нису ни злочинци, а нису, већ су људи доведени до „тачке безумља“**¹⁹. Даље се издваја тврдња: **„У многим случајевима фрустрирани муслимани се заиста понашају као терористи... Али у каквим размерама? Колико смо оно милиона убијених споменули мало пре? ... нећете наћи чак ни 45 000 људи који су убијени од стране такозваних терориста“**²⁰. И тако, у Јасиновој интерпретацији, злочин „мањег обима“ можда више и није злочин. Међутим, вероватно је инструментализација топосом страха у овом дискурсу најопаснији манипулативни механизам, усмерен да појача солидарност, кохезионе иден-

тали и угњетавани људи, у канцама католичке цркве... Шта је Индонезија данас? ... Индонезија је најмногљуднија муслиманска нација на свету. То је чудо, дело од Бога“. Види: Khalid Yasin - Islam i terorizam (2.dio - srpski), <https://www.youtube.com/watch?v=-SIJV7DK13A>, 03.05.2018., од почетка до 3. мин. 25. сек. видео записа.

¹⁷ Ibidem, од 6. мин. 22. сек. до 11. мин. 56. сек. записа.

¹⁸ Ibidem, од 12. мин. 09. сек. до 12. мин. 42. сек. записа.

¹⁹ Тачније, Јасин, Ibidem, 14. мин. 34. сек. до 18. мин. 43. сек. записа, каже: „Зовемо их самубицама, јер ако бисмо их другачије назвали – тиме бисмо их правдали и објаснили бисмо зашто су урадили оно што су урадили. Али, када кажемо да су самоубице, то значи да су патетични. А **и ми муслимани, у случају да су то самоубице, морамо да их сматрамо злочинцима... Ни једна породица вам неће рећи да су им синови и ћерке самоубице. Ко их зове самоубицама? ....** већ је вама и мени речено да су то самоубице, а ми то гутамо... Да будемо јасни, ја не оправдавам то што раде, **нити ислам подржава њихова дела! ... Ко год се не слаже, има право да се не слаже...** Међутим, ако неке људе гурнете у позицију да буду фрустрирани до те тачке када између беса и фрустрације безмало изгубе ум... **они долазе до тачке безумља...** Ти људи, према којима се опходе као према животињама, чије су породице поубијане, њихови синови, мајке, ћерке, који немају домове, немају школе, болнице, храну, јавне службе, а част и достојанство су им искупани из срца и не поседују ништа за шта би могли да живе – гурнути су до те тачке безумља“. Делове транскрипта подвукао је аутор овог чланка.

²⁰ Можемо приметити да компарације, алузије и разноврсне асоцијативне реторичке фигуре Јасин вешто користи, држећи своју аргументацију углавном у вредносној равни користећи појмам *част* (муслиманске деце) и синтагму *борци за слободу* (уз ироничну опаску: „Понос је бранити домовину – осим ако си муслиман“). Јасин такође (Ibidem, 24. мин. 20. сек. на даље, делове транскрипта подвукао аутор овог чланка) истиче: „Историја ове фрустрације, која је неке муслимане принудила да се понашају као терористи, је следећа: 1) Колонијализам 2) ... репресија и тиранија муслиманских владара који су **постали неверници...** 3) Политичка доминација и економска експлоатација и окупација муслиманских земаља. Ту спада и системска убиства и затварање исламских научника, гушење верских осећаја и забрана исламских покрета...“.

титетске елементе муслимана на глобалном нивоу: „**Јесмо ли криви само зато што смо муслимани? Шта чекате? Чекате да се једног јутра пробудите уз куцање на вратима, да вас неко извуче из куће, одвоји од жене и деце и да вас сместе у затвор?... јер је то увек могуће... Узеће вам сина. Узеће вам унука**“²¹. Претходна тврдња ипак није кулминација говора, пошто Јасин поносно истиче: „**Замислите, 118 000 људи прихвата ислам сваке године! То је дупло више него пре напада 11. септембра 2001. године... Шта је разлог? ... зато што је Бог отворио врата, и та врата више никада неће бити затворена**“²². Да ли, дакле, слушаалац може мирно закључити да је 11. септембра 2001. Бог отворио врата (погибијом невиних људи, зачуђујуће за ентитет који је сума самилости !) која више никада неће бити затворена – и зато годишње дупло више људи прихвата ислам! На крају је, за Јасина засигурно, дефинисан највећи домет у наводном разговору оца не-муслимана и сина вехабије (који планира отићи у Сирију, Пакистан) на некој од Британских ТВ мрежа, који се завршава речима: „Сине, зар не видиш да не мораш нигде да идеш? Ускоро, ова земља у којој живимо ће сва да буде муслиманска!“.

Приметимо, истине ради, да у видео запису једне проповеди²³ слушамо аргументацију усмерену против радикализације и екстремизма – када говорник разматра однос самоубилачких напада и ислама. Говорник истиче да неки позивају на убиство невиних због неправде према муслиманима – а да се „неправда може победити само правдом“. Такође, да Алах каже да треба бити праведан – закључујући да „док год ти грешиш неће ти ни Алах помоћи“. Уммет се, напомиње говорник, поделио на рефлексивни и „опседнути“ део. Другопоменути има добру намеру за муслимане али га воде емоције – и он се мора подсетити да се треба делати исправно – у супротном исходи нису добри по муслимане. Говорник поставља и питање: „Да ли је за испијање алкохола у исламу одређена смртна казна ... да ли нам је мерило Куран и сунет, или нам је мерило сопствена похлепа“²⁴. Наиме, када се креће искључиво у оквирима

²¹ Види ближе Ibidem, од 27. мин. 04. сек. до 28 мин. 34. сек. записа, као и даље.

²² Јасин „наравно“ већ у следећој реченици (33. мин. 41. сек. записа) напомиње: „Не можемо да подржавамо оно што се десило 11. септембра“. Штавише, Јасин каже: „Ја не верујем, чак, да муслимани имају било какве везе са тим нападом. Зато, немојте да осећате кривицу због 11. септембра. Ако је и било муслимана умешаних у то, они нису били организатори... Ако је неки муслиман био умешан, знајте да је био присиљен... У сваком случају, Бог чини што је њему воља. Он даје знакове и на небу и на земљи. После 11. септембра врата Исламу су отворена шире него икад...“. Види ближе Ibidem, од 32. мин. 33. сек. на даље.

²³ Šta islam kaže o samoubilačkim napadima -

www.pozivuraj.com, https://www.youtube.com/watch?v=quXXjofR_OA, 13.04.2018.

²⁴ Интересантно је да у другом видео запису – Kršćani bi ovo trebali pogledati!-www.islam-iman.com, <https://www.youtube.com/watch?v=bLFDJXcvIR8>, 13.04.2018. – говорник наводи на закључак да је вредно умрети као муслиман. Наиме, говорник објашњава процес приступања исламу Н.Н. држављана САД (учење молитви, читање Курана) – наглашавајући да је он константно плакао, да је био хришћанин који је трагао за истином, а да му се јавио Алах који му је рекао „Буди Мухамедовац“ – те „да је његова душа узета (отишла) Алаху у току сеиде“ (молитва која се обавља стављањем носа и чела на тло). Порука говора је заокружена цитатом суре Ел-Хецр: 27-30: „Биће нам казано (следбеницима Ислама): ‘А ти, о душо смирена, врати се господару свом задовољна, а и Он тобом задовољан’...“.

исламских норми уочавамо и умерен, одмерен дискурс – који је обезбеђен религиозном перспективом (која разматра аксиолошка, етичка питања²⁵).

Одговори на доктринарна питања ислама на *YouTube*

У једном од прилога у *The Deen show*²⁶ водитељ упућује да је тема емисије одговор на наводно питање гледаоца „Дајте ми доказ да је ислам истина“, а које водитељ означио веома добрим и протумачио тј. одмах преформулисао (делом са *ignoratio elenchi*) у питања: „Како да знам да је ова религија божја религија... Зашто муслимани верују да имају исправну веру... Како да знам ко је у праву... Дакле, докажите ми да је ислам религија од бога“²⁷. Водитељ наглашава да се поменуто може доказати на много начина, а да је најважнији одговор исламски концепт бога (привлачан свима) – који (за разлику од других религија) подразумева „**једноставан, логичан и рационалан систем веровања**“ (подвукао аутор чланка) у једног (врховног, свеопштег апсолутно хармоничног креатора, свемоћног и свемогућег, најмудријег) бога (где нема „... полубогова, нити деце божје, нити родитеља богова“), бога који нема сличности са човеком (бесконачан је, и зато га човек, као коначан, не може у потпуности схватити). Бог у исламу је савршен (јер је милостив, моћан...) – те заслужује обожавање – штавише, у Курану пише да бог каже: „Једини разлог зашто сам вас створио је да ме обожавате ... то ће бити за ваше властито добро“²⁸. Истина ислама, истиче водитељ, даље проистиче из концепта посланства (јер су *божји* пророци, зато су најсавршенији људи), као и концепта онога света (на коме ће бити награђени верујући) – темеља ислама који показују да је, за разлику од других, савршена вера (која одговара унутрашњој природи човека – такође јер: „Бог вас је створио имајући на уму интелект... И ако погледате друге религије, да оне немају смисла вама, одбијате их“). Поред тога: „Друге религије верују о богу ствари које су **недозвољене** да се верују. Ствари које **нису логичне** да се верују. Тврдња да је Бог више него један је нелогична“ (подвукао аутор чланка). Евидентно, водитељ гради своју аргументацију највећим делом на антитези према хришћанству (често на моралном нивоу – па су пророци у хришћанству лопови, варалице, блудници).

²⁵ Види, на пример: Pouke dovoljne za život!,

<https://www.youtube.com/watch?v=LUetC7UsOkw>, 13.04.2018.

²⁶ Види: <https://www.facebook.com/TheDeenShowTV/> или

<https://www.youtube.com/channel/UCXHz5brnR9qwqvQvF3VJdgQ>

²⁷ *Dajte mi dokaz da je islam istina* -

www.pozivuraj.com, <https://www.youtube.com/watch?v=UmV6vEjDfgI>, 13.04.2018. Напоменимо да је на крају материјала напомена: „Ми смо дио међународне организације EINLADUNG ZU PARADIESE (Позив у рај), чије је дјеловање усјерено ка позивању човјечанства у **једину истинску вјеру Ислам** (подвукао аутор чланка), која је заснована на књизи Часном Кур’ану, посљедњој Божјој објави која је до данашњих дана очувана у неизмијењеном облику“.

²⁸ Овде већ гледалац који није муслиман (нпр. атеиста чији је идентитет одређен европским културолошким обрасцима) може извући закључак да му је идентитет дефинисан једном једином догмом, принципом: сврха живота, бивствовања и сваколиког деловања и делања у потпуности је предодређена, нема потребе да човек покуша да разуме стварност, свој положај у њој, слободно усваја вредности и дефинише циљеве којима тежи.

У једном материјалу, на немачком језику, говорник одговара на питање: „Ако је ислам исправан зашто се муслимани тако ружно понашају“. Истиче да питање делом није оправдано када се постави контра-питање: „ако је хришћанство истинска вера, зашто постоји толико хришћана који чине лоше ствари... западна култура која се идентификује са хришћанством... са три континента успели су скоро комплетно истребити аутохтони народ, а само су неки примерци остављени ради антрополошких студија тамо у неким резерватима... Први светски рат... Други светски рат“. Говорник потом поставља реторичко питање да ли су сви (злочинци) деловали сходно својој религији, и одговара да су деловали управо стога што су изоловани од своје религије. Надасве, говорник закључује: **муслимани-злочинци управо нису узгајани са принципима исламске вере** (зато цамије морају привући младе муслимане – јер исправно, тј. у складу са исламом узгајан човек, неће чинити злочине, или неће уживати у алкохолу). Историја доказује, настоји да докаже говорник, да је ислам „**савршена религија**“, и уколико неко не прихвати поуке Курана сам је крив.²⁹

Наиме, питања о односу ислама и насиља су фреквентна³⁰. Кључно питање је „да ли је ислам вера насиља“ – о чему сазнајемо на једном видео запису, у коме се упућује да се често неколико ајета из Курана **погрешно тумачи** у смислу да позивају вернике на насиље према свима који не припадају исламу. У том смислу наглашава се да се ајет Ет-тевба, 5 (који гласи: „убијајте многобошце где год их стигнете“) тиче бојног поља – те се и цитира ради повећања морала муслиманских војника – а (нетачно се) тумачи ван контекста. Штавише, наглашава се да Куран, ајет 6 постоји како би „промовирао мир у свету“ (иначе, ајет почиње: „Ако те неки од многобожаца замоли за заштиту, ти га заштити **да би саслушао Алахове речи**“ – подвукао аутор чланка, имајући у виду да 6. сура, ајет 5. гласи „**па ако** се покају и буду молитву обављали и зекат давали, оставите их на миру“).³¹

²⁹ Ако је islam исправан, зашто се muslimani tako ružno ponašaju? - www.pozivuraj.com, <https://www.youtube.com/watch?v=HMNolXvKbwQ>, 13.04.2018. Напоменимо, у говору је нејасно изведен други разлог чињења греха (уз примере деловања *шејтана*) – уз опаске везане за хришћанство – али се може свести на став да је разлог човековог чињења злочина што не усвоја *тевхид* (нема другог бога сим Алаха).

³⁰ Рецимо, Шејх Јусуф Естес – Da li Kur'an kaže: "Ubijte sve Židove i kršćane" - Jusuf Estes, https://www.youtube.com/watch?v=ZrhPkG_wGfg, 13.04.2018. – одговара на постављено питање гледалаца: „Зашто Кур'ан говори 'убијте Јевреје и хришћане'“. Шејх негира основаност поменутог става тумачећи, у историјском контексту, суру Ел-Бекара, Крава, реченице 190 и 191 – и на крају изводи из Курана право муслимана на самоодбрану.

³¹ Da li je islam vjera nasilja?, <https://www.youtube.com/watch?v=I2kzK6NqFMI>, 13.04.2018. Иначе, материјал је сачинио Islamski dawetski web portal, али није сасвим јасно назначено да ли је аутор текста др Закир Наик.

Приметимо, Закир Наик (Zakir Naik) – Da li je ISLAM rješenje za čovječanstvo? - dr. Zakir Naik [HD], <https://www.youtube.com/watch?v=tZ9sw31xd5w>, 06.05.2018. – управо апострофира и детаљно тумачи суру 9. ајет 5: „Убијте многобошце, где год их нађете“ – настојећи да стави акценат на речи ајета „отпреми га на место поуздано за њега“ како би избегао конотације које се могу тумачити у смислу да је услов (милости Алаха) прихватање ислама, већ постизање мира – *види* од 29. мин. 28. сек до 38. мин. 55. сек. видео записа говора.

Јасна и осмишљена концепција усмерења и водичи ка прихватању ислама на *YouTube*

Материјал под називом „Шта је ислам“³², у којем је сугестивни глас наратора пропраћен изузетно осмишљеном стилизованом позадином и/или фотографијама набијеним симболиком, започиње тврдњом да дневно у свету 68.000 људи постају муслимани. Наратор даље упућује на основе, карактеристике, принципе и стубове (обавезе верника) ислама: да је ово (начином објаве) *савршена* вера; да је начин и смисао живота, да упућује како треба живети – „ислам значи посветити живот“; да је отворен за тумачење, да шири милост али да се њим манипулише – а да не допушта убијање невиних; да значи покоравање Алаху, а да је порука и водич човечанству до судњег дана; да шеријат „има путоказ за све аспекте људских бића“. Поставља се питање: „Зашто би сматрали ислам непријатељским?“. Одговара се да су људи широм света духовно збуњени, да се шири врачање и црна магија, да постоји духовни вакуум, а потом аргументација све више захвата политички домен: да друштвена неједнакост и сиромаштво руши достојанство људи, да „милиони муслимана умиру од глади“, а „закључак је да ислам брине за живот и безкаматни систем који ће ослободити ову планету у социјалном смислу“. Уз тврдњу да алкохол, коцка и дрога „уништава све наше заједнице“ закључује се да је ислам „спас за човечанство“, и прочишћење од поменутог. Стога се истиче да у „здравим подручјима“ – оним у којима су „муслимани преузели вођство“ – ислам постаје штит од ХИВ, виде се „врлине ислама“. Штавише: „Ислам у породици, то је једина нада за породицу, јасно показује да је човек човек, а жена жена. Значи посветити живот“. Док „на политичкој сцени имамо потенцијал да представимо људима систем у којима су политичари најповерљивије особе у заједници“ – за разлику од савремене перцепције политичара као особа склоних криминалу и превртљивости – јер „исламски систем“ није људски већ Алахов закон „који нас ослобађа ограничениости нашег ума и слабости које се налазе унутар нас“. У исламу се хармонијом (унутрашњом, са породицом, заједницом, целим светом) досеже мир, јер једино ислам пружа спокој, срећан живот и „живот на ахирету“.

У једном видео-материјалу³³ проповедник каже да жели да заврши валахи (тур. заклетва богом) лакмус текстом који одговара на питање ко је добар муслиман, а обухвата више питања (нпр. да ли „имаш неприхватљиве видео клипове... алкохол у фрижидеру...“) а своди се на то како ће Муслиман реаговати ако отвори улазна врата дома а на прагу му стоји управо пророк Мухамед!? Наиме, циљ клипа је на делотворан начин (*увођењем светог / врховног ауторитета у профано*) подсетити вернике на верска правила, навести их да не усвоје исламу неприхватљив животни стил³⁴.

³² Šta je to Islam, <https://www.youtube.com/watch?v=g4eEG17pUvA>, 13.04.2018.

³³ Lakmus test - Kako ćeš znati jesi li dobar musliman ili ne?, <https://www.youtube.com/watch?v=R6NB1Z60OSw>, 14.04.2018.

³⁴ У видео-материјалу *Želiš znati svoj položaj kod Allaha?*,

Један видео запис је одговор на питање ко је у милости Алаха, где проповедник одбацује као вредан ма који други идентитет осим (закључујемо „добročинитељског“) исламског: „Када те добročинитељи воле то је доказ да те и Алах воли. Што се тиче љубави грешника она ионако нема неку вредност. Али ако те воле људи који клањају, који су стално у џамији ... то је показатељ да те и Узвишени Алах воли. Воле те и сви становници небеса... затим се то манифестује на становнике Земље“³⁵.

Као најважнија „ствар“ у животу муслимана се у једном од видео записа (пропраћеним визуелном симболиком) означава намаз (у било ком окружењу уз прецизирања специфичних околности), као неодложна дужност верника и строг захтев вере („Намаз, намаз и они који су у вашем поседу“) и „део идентитета муслимана!!“ – иначе је особа неверник, он чини већи грех но да конзумира алкохол или дрогу (што није неверство, мада је основ да се не прими у заједницу)³⁶.

Изузетност као мото исламског дискурса

На *YouTube* можемо гледати видео запис у којем се жели показати да **Кур’ан садржи речи које потврђују савремена научна сазнања – јер је дат од свезнајућег Алаха**³⁷. Штавише, у видео материјалу (сачинио „ASHAB“) ³⁸ настоји се доказати да је **Кур’ан испред науке** – јер је то „књига у коју нема сумње и која нуди одговор на свако питање“, јер чињенице које Кур’ан даје претходе „многим научним чињеницама у време када људи о њима нису имали никакво знање“ (нпр. ајет о јагодицама прстију – не разматрамо ближе основаност коментара аутора овог и сличних материјала, приметимо само да доказе карактерише: *Post hoc propter hoc, Non causa pro causa*). Уз напомену: „вера муслимана није базирана на томе да ли се научне чињенице подударују или не са оним што се налази у Кур’ану. Ако се научна открића слажу са оним што је већ откривено или споменуто у њему онда се то сматра само потврдом онога што је свакако истинито“. Са истим циљем је сачињен и знатно дужи материјал на бошњачком језику „Куранска чуда“, који почиње речима: „Алах је пре четрнест столећа на земљу спустио Кур’ан, књигу која служи као водила људима. Цело је човечанство позвано да се придржава норми које су прописане у овој књизи да би коначно нашли свој спас и ослобођење. Ова последња божја

<https://www.youtube.com/watch?v=X5jyVTe1Vps>, 14.04.2018., проповедник разматра доктринарне ставове о положају верника у дуњалуку (коначан, привремен, телесан свет, бивствовање) и ахирету (вечно постојање, крајњи, умни живот), и каже да „онај ко жели да види свој положај код Алаха нека погледа за шта га Алах користи“ – тј. како се понаша, шта воли и вреднује – да би закључио да је положај дефинисан покорношћу (Алаху).

³⁵ Kako ćeš znati da li te ALLAH voli?

<https://www.youtube.com/watch?v=4DWXKhqQqH0>, 14.04.2018.

³⁶ Muslimani poslušajte: Najvažnija stvar u vašem životu!,

<https://www.youtube.com/watch?v=f0oYonuaU40>, 14.04.2018.

³⁷ Види: Zvijezde padalice | nevjerovatno naučno čudo iz Kur'ana,

<https://www.youtube.com/watch?v=8kZTR5go3Dw>, 05.05.2018.

³⁸ KUR'AN ISPRED NAUKE | 2013, <https://www.youtube.com/watch?v=x9XTWAKd1-o>, 05.05.2018.

објава уједно је и једина упута човечанству од тренутка објављивања па све до судњег дана³⁹.

Закир Наик на исламској међународној конференцији доказује тезу да је **ислам решење за човечанство**, и мада напомиње да он „не може дати решење“ (уз изричито: „Ако би свако живо биће постало фундаменталиста муслиман следећи основе ислама, проблеми човечанства би били решени“), треба да буде очекивано да он то може доказати на основу Курана⁴⁰ када чујемо његове речи у другом запису: „Покушавам да ширим веру – веру истине... С почетка сам спавао 5-6 сати на медицинском колеџу. Сада спавам само три сата у име Алаха. И увек имам теорију да радим нешто јединствено и најбоље на свету“⁴¹. Мотив постављања записа је јасан уколико гледалац постави једноставан упит на Google претраживачу: Колико је спавао Тесла?

³⁹ Kuranska čuda, <https://www.youtube.com/watch?v=z21skYmu12g>, 05.05.2018. У овом материјалу се истиче да Куран садржи податке „од стварања универзума до настанка човека“, а потом се теза детаљно образлаже.

⁴⁰ Da li je ISLAM rješenje za čovječanstvo? - dr. Zakir Naik [HD], <https://www.youtube.com/watch?v=tZ9sw31xd5w>, 06.05.2018. Наик одмах подсећа да се ислам, за разлику од других религија бави физичким и духовним аспектима – потребама човека, и да значи „мир стечен покораванем свемогућем Богу“ – те је питање да ли је цитирани концепт решење за човечанство. Најбоље решење може дати једино Створитељ (универзума), истиче Наик, али је *Куран* – највеличанственија, најпозитивнија књига на свету, Божја реч, *веродостојна и последња објава за цело човечанство*, упозорење и упутство, мерило свега – *дат од Створитеља и зато је извор решења за човечанство*. *Мухамед је, следствено, последњи божји гласник – послат као милост целом човечанству*. Наик доказује да Бог постоји – и то је Алах. Упућује на суре из Курана, константно истичући да је књига стара 1400 година, у којима је наводно евидентно знање испред савремених научних сазнања, и на тај је начин, евидентно аутентична (Божја реч). Да приметимо, примера ради: вулгаризација Куранске симболике да би се доказало првенство ислама над науком у постављању теорије Великог праска, и увереност са којом Наик то чини, је, мора се признати, фасцинантна. Наравно, Наик истиче да је једино *исламски* Бог прави Бог. Наик истиче да, и поред наведеног, међународни медији шире заблуде о исламу, преко следећих стратегија: 1.) *црна овца* као пример муслимана – а управо ови муслимани не практикују веру – већ ако треба тестирати ауто, говори у алегоријама Наик, у њега треба ставити експерта, а то је лично Мухамед! Наик у овом контексту не заборавља да истакне ни да је Мухамед био „главни добротвор за ширење мира“; 2.) цитирање Курана и исламских религијских књига ван контекста; 3) говоре се ствари о исламу које су стране исламу – примећујући да постоји критичка тврдња у Курану да се Сунце окреће око Земље – али да 21. сура, ајет 33. то не значи (када „брани“ Куран Наик га увек уско тумачи, кад хоће да покаже његову „свеумност“ примењује широко тумачење); 4.) по спомињању ствари о исламу се каже: „Због овога је ислам проблем за човечанство“ – напомињући да би он користио контра-стратегију „окренимо ситуацију“ која подразумева: а) истакнути да није сваки фундаментализам лош по човечанство (јер он само подразумева поштовање основних принципа, начела у датој области) па тако ни фундаментализам муслимана, али не постоји ни једно „фундаменталистичког учења ислама које је против човечанства опште“; б) признати да су муслимани *екстремно* љубазни, нежни, љубазни, поштени (!?! – пошто према Курану мораш бити *екстремни* муслиман (екстремно љубазан, искрен, поштен), тј. „Мораш бити екстремиста у правом смеру“ в) поводом етикетирања муслимана као терориста треба указати на дупле стандарде (Џорџ Вашингтон је 1775. за Британску владу био терориста, подсећа Наик!), уз упућивање да Куран каже да је убити невиног исто као и убити цело човечанство; г) тврдњу „ислам је нетолерантна религија“ интерпретирати да је нетолерантан према корупцији, неправди, дискриминацији, алкохолизму, наркоманији, проституцији, блуду, прељуби тј. „стварима за које свемогући бог зна да су лоше по човека... према злу друштва“ – „онда ћеш имати решење за проблеме човечанства“.

⁴¹ Znate li koliko sati Dr. Zakir Naik spava?, <https://www.youtube.com/watch?v=rxflX9xUznw>, 6.5.2018.

Садржаји за децу

Цртани филмови постају *исламски* цртани филмови (крајње једноставне графике), у којима:

- Имена учесника јасно показују њихов верски идентитет, прича је *исламска* прича а јунаци *исламски* јунаци, чудо је промена тока догађаја која брани исламски идентитет и упозорава да (страшна) казна стиже невернике – и ова порука приче подржана је и објашњена сурама, уз подсећање на хадисе (поуке Мухамеда)⁴²;
- Теме су (по правилу) исламска верска правила, наравно прво основна – стубови ислама⁴³. Или, конкретније, прича у једном цртаном филму, уз пратећу музичку подлогу, почиње са сликом одраслих особа које врше сабах (први од пет обавезних намаза – молитви), а онда се појављује јунак (Мусли Ман) који само упућује да је сабах најбољи почетак дана и потом посећа да треба слушати родитеље⁴⁴;
- И они којима француски језик није матерњи (или који нису учили француски језик) позната је мелодија (потом и садржај) дечје песме *Frère Jacques*:

Frère Jacques, Frère Jacques,
Dormez-vous? Dormez-vous?
Sonnez les matines, sonnez les matines
Ding ding dong, ding ding dong.⁴⁵

Међутим, музичка подлога *Frère Jacques* у верзији исламског цртаног филма (Muslim Media) добија сасвим промењен садржај (слављење Алаха) и сасвим други карактер (верски, не дечји). Наиме, деца одговарају мајци **шта су у школи научила о исламу** и (на енглеском језику) певају (модификовану изворно дечју француску) песму. Цитирамо почетак песме:

„Ја волим Алаха, ја волим Алаха
Баш као ти, баш као ти...
Ја волим посланика, ја волим посланика
А волиш ли ти? А волиш ли ти?
Шта је ислам, шта је ислам
Да ли знаш, да ли знаш?
То је пет шартова, то је пет шартова
Да ли знаш, да ли знаш?“⁴⁶

---

⁴² Godina slona & Dova meleka - Islamski crtani film,

<https://www.youtube.com/watch?v=IO8dYYxG8Qs>, 13.04.2018.

⁴³ Види: Islamski crtani film za djecu-5 Stubova Islama, Islamski djeciji kanal,

https://www.youtube.com/watch?v=e_Naam0LVmI, 02.05.2018. Назначено је да је филм (на енглеском, бошњачки превод) намењен за узраст основних и средњих школа.

⁴⁴ SUPERHEROJ Musli Man! | Islamski crtani film,

<https://www.youtube.com/watch?v=GGVrkBt9v6c>, 13.04.2018.

⁴⁵ https://www.babycenter.com/0_lullaby-lyrics-are-you-sleeping-fr-egrave-re-jacques_6741.bc, 02.05.2018.

⁴⁶ Šta znaš o islamu CRTANI FILM], <https://www.youtube.com/watch?v=evEknrGiLNs>, 02.05.2018.

Не изненађује, у овом контексту, да и различите верзије „Porodica Prstići | Dečije pesme | Finger Family - YouTube“

(<https://www.google.rs/search?client=opera&q=породица+прстићи&sourceid=opera&ie=UTF-8&oe=UTF-8>, 02.05.2018.) постају *муслиманска* породица прстића: MUSLIMANSKA PORODICA PRSTIĆA | Pjesmica za djecu! | Muslim nursery rhymes | Finger family, <https://www.youtube.com/watch?v=slePuGVg9dM>, 13.04.2018.

- Морални принципи и поуке су исламски принципи, и тада су (уз песму слављења Алаха, захваљујући Алаху и подсећања на Куран) јунаци радње по именима препознатљивог верског идентитета⁴⁷.

Поређења

На једном од видео-записа гледамо кратак говор исламског проповедника Ахмеда Дидата (Ahmed Deedat), који је аудиторијуму, уз нуђење награде – махање новчаницом од 50 долара (!), поставио питање: *На колико места се у Библији помиње име Марије (Исусове мајке)*. Пошто није добио одговор Дидат га је сам дао (да се име Марија у Библији спомиње 18 пута а у Курану 32 пута, при чему се у Курану налази и цело поглавље посвећено Марији), и са готово нескривеном славодобитничком фацијалном експресијом истакао да и поред изнетих чињеница „ви нас сматрате непријатељима“. Међутим, ова тврдња је само на изглед у првом плану, циљ говора је био двојак: прво) провокација и унижење (у комуникацији са аудиторијумом Дидат је створио утисак / закључак: Уз то, ви хришћански верници, узгред речено, и не познајете своју свету књигу), друго) показати величину Курана (који, ето, у и овом доктринарном питању надкривљује Библију)⁴⁸. У другом (селектираном) говору Ахмед Дидат⁴⁹ већ на почетку доказује нерационалност, и излаже порузи трдње и поступке Самсона (Стари завет, Судије 15, 16), те се одмах може уочити усмереност и интонација његовог говора⁵⁰. Осмишљен поступак изношења аргумената сведених на упоредну анализу са Кураном и критичко тумачење Библије – поступак који се углавном креће од конкретно доктринарног, преко проблематизовања основаности општег (тј. концепта Бога), ка конкретно стварном – делотворно подржава основну интенцију дискурса: срушити саме темеље хришћанске вере доказујући апсурдност и неморалност њених поставки ради стварања неограниченог поља ширења једино рационалне алтернативе. Што значи *доказати*: да је Куран оригиналан текст – није копирање Библије – пошто из Библије и нема ничега вредног копирати (8. мин. 23. сек. говора)⁵¹; да Куран даје одговоре шта је Божја реч јер не садржи контрадикторне ставове

⁴⁷ Види, између осталих: Islamski crtani. Ko vara nije od nas. (na Bosanskom jeziku), <https://www.youtube.com/watch?v=plnur73gUzM>, 13.04.2018.

⁴⁸ Ahmed Deedat postavio pitanje Kršćanima u sali, NIKO nije znao odgovor! (nuđeno 50 dolara), <https://www.youtube.com/watch?v=MpSW1yYWF4>, 14.04.2018.

⁴⁹ velika rasprava 1 ahmed deedat 2, <https://www.youtube.com/watch?v=Lncsss3rhww>, 14.04.2018.

⁵⁰ Дидат вешто гради комуникацију са аудиторијумом – јер константно провлачи у говору духовите, кадкад уз пратећу ироничне напомене (као: „Хришћански научници су генијални“) и непримерене циничне опаске, као и гестове – те постиже сталну, на махове егзалтирајућу подршку аудиторијума. Наступ му карактерише самоуверен став и јасан, разумљив језички стил – негде умесно повезује коментаре Библије са обрасцима и иконама масовне, западне културе (рецимо, подсећа да је Силвестер Сталоне у филму Рамбо 3 убио 123 Руса) – што доприноси да његов говор није стерилна доктринарна расправа већ веома добро уобличена прича.

⁵¹ У том смислу Дидат истиче (8. мин. 30. сек. говора на даље) да се инцест у Библији не критички помиње на 10 места – те је резултат да у већински хришћанској Јужној Африци 8% белаца почини инцест са рођеном ћерком. Дидат не само да упућује на противречне елементе и двоструки морал хришћана, већ и мање-више експлицитно тврди да окретање ка Библији наводи на злочин.

(30. мин. 50. сек. – 34. мин. 10. сек. говора) – као што их има у Библији (која зато и није Божја реч – 36. мин. 01. сек. говора); да *хришћански* концепт Бога унижава Бога, поништава његове атрибуте, своди свевишњи ентитет на „пародију“, „Бога изврће руглу“⁵² – при чему Дидатове вулгаризације библијских предања стварају основ за закључак о апсурдности (прихватања) хришћанског концепта бога (види 24. мин. 11 сек. – 24. мин. 55. сек. говора); став о недоследности (неутемељености) хришћанске догматике (види 34. мин. 10. сек. – 36. мин. 08. сек. говора) – уз саркастичне коментаре – што ствара основ да Куран задобије функцију контроле и заштите, одређујући „шта је добро и истинито“ (види 36. мин. 26. сек. – 36. мин. 36. сек. говора); да је Библија доктринарни основ геноцидних ставова и злочина извршених према Палестинцима и у савремено доба⁵³.

Наилазимо и на видео материјал – текст Ибн Кајјима (Ibn Kajjim) – у којем он уз углавном иконичку („историјски“ засновану) и симболичку визуелну позадину, потом и цитате из Курана (који упозоравају и забрањују), поставља широк репертоар питања усмерених на рушење основа хришћанске вере. Издвајамо:

„Ако је ’Господар’ због дела неких људи убијен, какав је онда то ’Бог’? И ми се питамо, је ли он био радостан због тога што су му урадили? ... ако није био тиме задовољан, је ли њихова снага њега савладала? Је ли цео свет сада био препуштен сам себи, без господара који све чује? ... И јесу ли небеса била напуштена, онда када је он легао у гроб... И јесу ли светови били остављени сами себи без Бога, који ће њима управљати... И како га је гвожђе уопште могло додирнути... И изашао је из стомака као мало дете, које је морало бити дојено... Је ли то заиста Бог? **Узвишен нека је Алах од лажи хришћана. Они ће сви морати одговарати за своје увреде!** (подвукао аутор чланка) О обожаваоци крста! Због којег разлога је крст свет, а онај ко га одбије проклет?... ’Господар’ на њему разапет... мучен, а ви га обожавате? Па ви сте заиста његови непријатељи!“⁵⁴.

⁵² Блиски ставови, изнети као основ за избор праве вере, су и они од 36. мин. 51. сек. до 39. мин. 21. сек. говора. Или, Дидатова изјава поводом Библије: „Узвишени Бог, у овој књизи, уколико је она уопште Божја књига...“ (20. мин. 19. сек. говора). Дидат је оголио и библијску симболику и свео је на приземну нерационалност, апсурдност и ступидност (за говорницом је показао бритву пошто је навео одломке из Библије у којима се говори о Богу који брије – 14. мин. 16. сек. говора). Познато дело хришћанске уметности у Риму постало је вулгаризација у Дидатовој интерпретацији његове симболике – сведено је на елемент слике хришћанског бога који јаше голе девојчице – уз Дидатов коментар „Срам Вас било“ (18. мин. 58. сек. говора).

⁵³ Илустративан део је од 22. мин. 26. сек. до 24. мин. 11. сек. говора. Дидат овде повезује библијски дискурс са актуелним политичким и безбедносним кретањима, догађајима и ставовима око палестинског питања, и како каже, са „болесном психологијом“ решавања палестинског питања (наговештава његову могућу перспективу – види 21. мин. 32. сек. говора). Дидат напада уверења (и на њима засноване поступке) – доказујући да имају основ у Библији – да палестински народ треба „да буде слуга и роб Јеврејима“ (види 30. мин. 15. сек. говора).

⁵⁴ Ibn Kajjim pitanja za kršćane, <https://www.youtube.com/watch?v=9IU6GnQqGgk>, 13.04.2018.

Сличан дискурс срећемо и у видео запису „Обавезно pogledati - Islam ili Kršćanstvo...“, <https://www.youtube.com/watch?v=CPp2pQOmpv0>, 02.05.2018. – а на чијем крају се појављује назнака „У име Алаха...“ и потом исламски цитати – гледамо део емисије *Jesus Chatline*

Социјални експерименти о исламу на *YouTube*

Заинтересовани гледалац може на *YouTube* гледати видео записе социјалних експеримената о исламу, тј. експерименталне ситуације у којима се проверава претпоставка о подозрењу, сумњи, нетрпељивости и мржњи према муслиманима, у којима понашање учесника иде до агресивног, вигилантног и увредљивог – али, уз делимично потврђивање наведених претпоставки, ипак гледамо и реакције грађана који настоје да заштите лица муслиманског идентитета (учеснике експеримента)⁵⁵. Јавне реакције на појаву мушке и женске особе на улици у Њујорку, у одећи која јасно упућује на њихов муслимански и јудејски/јерејски идентитет – и њихову интимну везу – крећу се од ретке незаинтересованости, потом врло често уочљиве неверице до запрепашћености, много чешће зачуђености до отворене аверзије и увредљивих коментара и етикетања муслимана као терористе или глупака, као и неуобичајених и непримерених поступака⁵⁶. У појединим видео записима експерименталних ситуација уочавамо изненађујуће позитивне реакције везано за социјални статус муслимана (учесника у експерименту)⁵⁷, мада и разноврсне реакције – укључујући равнодушност⁵⁸. Такође, уочавамо изостанак заштитничке реакције у случају урушавања достојанства особа муслиманске вере – у најмањем су то споре или одложене реакције – што није у складу са опште-прихваћеним принципима заштите људских права или вредности толеранције⁵⁹. Ипак, (селектирани) видео записи углавном указују на толерантан однос и држање грађана у јавности према муслиманима – али уз изостанак емпатије (при чему заштитнички став у првом реду изражавају млађе особе)⁶⁰. Тако, покушај да се пролазници на улици заинтересују за ислам резултира углавном незаинтересованошћу и игнорисањем, потом гестовима којима се исказује мање-више одбојан став, оштрим

хришћанског проповедника Ричарда Бурниша (Richard Burnish). Гледац (који се на крају разговора идентификује као муслимански верник), мада каже да ће поставити два питања, поставља више очигледно припремљених, добро осмишљених малициозних питања која имају за циљ да наведу на закључак о противречности и парадоксалности појединих тврдњи из Библије (посебно концепта хришћанског Бога). Питања су: 1.) Да ли је Исус бог или Божји син?, 2.) Да ли је свети дух Бог?, 3.) Три је једнако један, или је један једнако три? (питање у вези Светог тројства), и с тим у вези 4.) Како то да Исус у Библији јасно разликује себе од Бога?, 5.) Ко управља у свету од када је Исус умро на крсту?, итд. Бурниш је деловао збуњено, давао брзоплете, непотпуне и противречне одговоре, и није спречио намеру гледача да га учини смешним.

⁵⁵ MUSLIM HIJAB HARASSMENT EXPERIMENT IN RAMADAN,
<https://www.youtube.com/watch?v=HFDS3YRztpw>, 14.04.2018.

⁵⁶ MUSLIM/JEWISH MARRIAGE EXPERIMENT,
https://www.youtube.com/watch?v=Cz_qhRN0L8, 14.04.2018.

⁵⁷ Види: Top 5 MUSLIM Social Experiments 2017 (STEALING FROM A MUSLIM KID)!,
<https://www.youtube.com/watch?v=cf3WXkDE0f4>, 14.04.2018., од 7. мин 14. сек. до 11. мин. 20. сек. записа.

⁵⁸ Упореди: Ibidem, од 18. мин 05. сек. до 21. мин. 12. сек. записа.

⁵⁹ MUSLIM HARASSMENT SOCIAL EXPERIMENT!! UK VERSION,
<https://www.youtube.com/watch?v=pm8CzszwIXY>, 14.04.2018.

⁶⁰ Praying in Public SOCIAL EXPERIMENT! Italy.,
<https://www.youtube.com/watch?v=9isnd-DHkTM>, 14.04.2018.

негативним реакцијама (уз изједначавање ислама и ИСИС) – мада се могу регистровати и умерени, промишљенији коментари (углавном особа за које се може претпоставити да су атеисти, с тим да су и особе које су се изјасниле да припадају хришћанској конфесији одмерено реаговале)⁶¹. Видео садржаји јасно показују предрасуде и стереотипе о муслиманима на којима се заснива нескривена намера, стога и поступци са циљем да се одржи социјална дистанца⁶², равнодушност и игнорисање (понајвише суздржан анимозитет)⁶³, као и релативно раширени ставови особа у зрелијим годинама (не млађих) да посебно није рационално браком приступити муслиманској заједници, а то искључиво због идентитета – дакле, често без даљег образлагања и изношења аргументације ради подржавања става о неприхватању – или уз (дискретна) подсећања на изразите културолошке разлике и суоченост верских идентитета⁶⁴.

Закључак

Анализа видео садржаја са портала *YouTube* у којима је кључна реч ислам одговарала је на питање: До којих сазнања везаних за ислам може доћи заинтересовани гледалац портала. Такође, полазећи од претпоставке да судар оштро супротстављених традиција и вредности шири основе за конфликт, у истраживачком фокусу рада биле су, у границама које је давао истраживачки материјал, и цивилизацијске и културолошке детерминанте и димензије које указују на разлике, јасне и директне манифестације и потенцијале за ширење конфликта. Закључци (свакако ограниченог досега) су обесхрабрујући.

Поједини видео записи показују да предрасуде могу бити засноване на реалности, а да гледалац *YouTube* може у исламском дискурсу уочити садржаје који могу бити фактори радикализације, и тиме подржати своју евентуалну исламофобију, детектовати неке кочнице културне интеграције имиграционе популације у Европи, и доћи до претпоставке о компликованим процесима и исходу додиром супротстављених традиција и вредности.

Анализа стриктно усмерена на регистровање политичких и безбедносних аспеката садржаја портала *YouTube* ван разматрања доктринарних поставки ислама није била сасвим изводљива, управо због садржаја и усмерености исламског дискурса. Анализа садржаја са сајта, не само оних који обухватају исламске проповеди и говоре теоретичара, показује да се извођење основаности Ислама често реализује на антитези према поставкама хришћанске догматике, и подразумева врло оштре, некад сасвим непримерене коментаре уоквирене

⁶¹ ISLAM Vs CHRISTIANITY Experiment (Social Experiment), https://www.youtube.com/watch?v=EZxN0S4_sXc, 14.04.2018.

⁶² Види: WOULD YOU DATE A MUSLIM?, <https://www.youtube.com/watch?v=aqgMmibSXoY>, 14.04.2018.

⁶³ Top 5 MUSLIM Social Experiments 2017 (STEALING FROM A MUSLIM KID)!, упореди од 5. мин 24. сек. до 6. мин. 53. сек. видео записа са ранијим реакција у јавности.

⁶⁴ Види: MUSLIM/CHRISTIAN MARRIAGE EXPERIMENT, <https://www.youtube.com/watch?v=5MfPkcR-Urg>, 14.04.2018.

у поступак доказивања неоснованости и апсурдности (логичке, реалне, симболичке) доктринарних поставки хришћанства. При том се не поштује начело разумевања текста Библије из његових законитости и тумачења делова у склопу целине. Тврдње о реалности интерпретирају се преко вредносних судова са циљем подржавања исламских норми, односно, уз позивање на историјске, архаичне, готово или сасвим митске елементе сукоба.

На *YouTube* се региструје јасна и осмишљена концепција усмерења и водичи ка прихватању ислама, видео-записи у којима су одговори на доктринарна питања ислама. Изузетност као мото исламског дискурса има своју снагу, и његову манипулативну позадину препознаје тек критички ум.

Видео садржаји показују да непротивречан, директан и једноставан (исламски дискурс) нуди брзо решење (спас) и зато изузетно лако налази пут до некритичког ума, посебно ако се позове на огољену и евидентно вулгаризовану реалност. А управо поједностављивање и вулгаризација у дискурсу исламских проповедника има довољно простора, остварује своју функцију. Грешке у закључивању и псеудо-аргументација (*petitio principii* је чест у дискурсу, као и *Questio multiplex*) има велику публику. Публика се шири константним истицањем става да је исход изванредан (све је више конвертита, све је више муслимана, ова земља, овај континент, овај свет биће исламски) – а приметимо да конструисање стварности није само концептуалистички принцип схватања реалности. У исламском дискурсу понекад дескриптивни судови губе оправданост, функционалност постојања, уколико се не покlope са прескриптивним – пошто постоји само једна истина – при чему се често опште изједначава са посебним, појединачним идентитетом ван дискурса (право на избор, слобода и толеранција). Проблем насиља је само исламски проблем насиља, уз готово редовна настојања да се проблем тероризма повеже са империјалном историјом Запада, уз декларативну осуду (мада учожавамо и искрену осуду *једног* исламског проповедника).

Основи и циљеви грађења идентитета преко исламских садржаја за децу (глобално доступних) не продукује директно радикализацију али могу стварати интелектуалну затвореност, основ за изолацију, могуће за искључивост, потенцијал за нетолеранцију, у перспективи за конфликт.

Са једне, „Западне стране“, поред огромног технолошког напретка, правне државе, грађанских права и слобода, учожавамо све огољенији индивидуализам, релативизам вредности, толеранцију покатак доведена до апсурда, поштовање закона насупрот „кршења правила као правило“ (уколико не угрожава систем усмерен на ефикасност досезања профита), стил живота који је одређен и дефинисан временом да се постигне и достигне, сврхе живота сведених на успех, славу и моћ – врховни досези и готово ултимативни циљеви за којима тежи човек западне цивилизације – са друге стране је исламски концепт реалности у којем вредности славе и моћи припадају Алаху, а вредности заједнице / умме посвећене су Алаху. Западна цивилизација не може, а да не поништи свој идентитет и своје рационалне основе, да једноставно пригрли ислам – али о вредности и потенцијалној снази **заједнице** Запад треба промислити.

Карактеристике исламског дискурса (**у већини анализираних видео записа**), када се провуче кроз дискурсивни модел почевши од ситуација ка проблему, потом ка одговору и евалуацији, своди се на: проблем сваке ситуације је препрека прихватања ислама, решење је прихватање ислама (ислам је једини, универзални лек), док је евалуација перспектива остварења ислама.

Ароганција, уобличена у **појединим** доктринама, која не признаје као вредан (постојања) било који ентитет који не усваја њену перцепцију стварности, начела живота и есхатологију, и која не оставља простор слободи избора, поништава политику као простор делања које је преко превазилажења конфликта усмерено на дефинисање и постизање бар заједничких, ако не и мудро дефинисаних циљева (у сврху доброг живота за све). Оваква ароганција чак ништи и сваки смисао политичког насиља одређеног људским интересима – јер сама не може дефинисати и остваривати циљеве (већ је све дефинисано). Тако испољена ароганција, посебно када је потпомогнута друштвеном снагама заиста изложеним тортури или фрустрацији, лако се може сударити не само са реалним непријатељима, са неверницима и грешницима, већ и невиним на њеном путу. Хипотетичко је наравно питање, али није сасвим без основа, шта је резултат додире ароганције са ванземаљском интелигенцијом. Уколико ванземаљска интелигенција не верује у Алаха тим горе по човечанство.

Литература:

1. Vuković Milica, ANALIZA POLITIČKOG DISKURSA, u: *ANALIZA DISKURSA: TEORIJE I METODE*, ur. Perović Slavica, Institut za strane jezike, Podgorica, 2014., str. 213-247
2. Ђерић Гордана, Шта не критикује критичка анализа дискурса?, *Култура полуса*, год. XII (2015), бр. 28, стр. 441-453
3. Krajina Zlatan, Analiza teksta i diskursa propagandnih televizijskih spotova Vlade RH za ulazak Hrvatske u Europsku uniju 2011., Zagreb, prosinac 2011., <http://gong.hr/media/uploads/dokumenti/20120105ANALIZATEKSTAIIDISKURSATVSPOTOVAVLADEU2011.pdf>, 18.04.2108.
4. Lakić Igor, MODELI ANALIZE DISKURSA NOVINSKIH ČLANAKA, *RIJEČ*, nova serija, br. 2, Nikšić, 2009., стр. 91-108, <http://see-articles.ceon.rs/data/pdf/0354-6039/2009/0354-60390902091L.pdf>, 19.04.2018.
5. Lakić Igor, ANALIZA PISANOG DISKURSA, u: *ANALIZA DISKURSA: TEORIJE I METODE*, ur. Perović Slavica, Institut za strane jezike, Podgorica, 2014., str. 57-76
6. Милосављевић Славомир, Радосављевић Иван, *Основи методологије политичких наука*, друго измењено и допуњено издање, Службени гласник, Београд, 2003, стр. 534-553
7. Pedersen Ove K., „Discourse Analysis“, in *International Encyclopedia of Political Science*, General Editors Bertrand Badie, Dirk Berg-Schlosser, Leonardo Morlino, Copyright © 2011. SAGE Publications, Inc., EBSCO Publishing : eBook Academic Collection (EBSCOhost) - printed on 1/23/2018 11:35 AM via KOBSON – SERBIA, pp. 672-676

8. Rugg, Gordon, Petre, Marian, *A Gentle Guide to Research Methods*, Copyright © 2007, McGraw-Hill Education, EBSCO Publishing : eBook Academic Collection (EBSCO-host) - printed on 4/8/2016 7:23 PM via KOBSON – SERBIA, стр. 152-161
9. Termiz Dževad, Milosavljević Slavomir, *Analitika I tom*, NIK GRAFIT, Lukavac, 2008.
10. Wodak Ruth (2015), *Critical Discourse Analysis, Discourse-Historical Approach*, DOI: 10.4135/9780857028020.d6, https://www.researchgate.net/publication/280621881_Critical_Discourse_Analysis_Discourse-Historical_Approach, 19.04.2018.

RELATIONSHIP OF EUROPEAN IDENTITY AND ISLAM: JUTUB CONTENTS AS A MODUS OF ANALYSIS

Summary: In the light of current migrations toward Europe in which a huge proportion of the immigrant population is of Islamic faith – on the assumption that it can contribute to researching the relationship of European identity and Islam – a number of videos from the YouTube portal have been analyzed. Respectively, from the mentioned site is analyzed the content in which the keyword is Islam, videos whose title and then the content recognized as such that it can answer the research question: Which knowledge about Islam can receive an interested viewer through YouTube, in what way the above-mentioned contents are shaped, which is the function and goal of the content, and what kind of influence they can have on the viewer. Therefore, in this paper, under the interested viewer (from Europe) default a person who does not possess systematic, scientific or professional knowledge of Islam, as also a person who can belong to any confession. In this regard, the author directed his analysis on the detecting of political and security aspects of those video contents, without consideration of doctrinal settings of Islam in the aforementioned. Just because of character of the media from which the search units have been selected made the possibility for objections on the methodological tools and criteria of sample applied in the work, whose correctness is not disputable – but the authors' attachments can be understood as a proposal, an initiative for a possible pilot project, which may be related to Serbia also. The analysis has created the basis for carrying out (certainly limited) conclusions about the characteristics of Islamic discourse and discourses on Islam, the factors of radicalization and islamophobia, as well as the obstacles to the cultural integration of the immigration population in Europe, the assumptions about the outcome of the contact of opposing traditions and values.

Key words: Islam, identity, terrorism, content analysis, discourse analysis